

ことわざ ^{かだい いちれい} ; 諺の課題の一例 :

① ^{す もの じょうず} 好きこそ物の上手なれ

- Vo veciach, ktoré máme radi, robených s entuziazmom a úsilím, sa rýchlo zlepšime.
- (dosl.) „Len vo veciach, čo robíš rád sa staneš dobrý.“
- Podobné anglickému „What one likes, one will do well.“; „Choose a job you love, and you will never have to work a day in your life.“ (nepoukazuje na zručnosť, ale skôr na jednoduchosť práce robenej s obľubou)
- Podobá sa českému „Největší naději na úspěch má to, co děláme s chutí.“ (odkazuje však skôr na úspech než na zlepšenie zručnosti); „S chutí do toho, půl je hotovo.“ (skôr dôraz na rýchlosť odvedenej práce robenej s chuťou než na zlepšenie sa v nej)
- Tiež podobné slovenskému „Čo s radosťou robíme, to sa nám neťaží.“ (viac poukazuje na jednoduchosť robenia vecí, ktoré máme radi, než na zlepšenie sa v nich)

Synonymný výraz: ^{す じょうずもと みち この ところ やす} 好きは上手の元、道は好む所によって安し

Antonýmne výrazy: ^{へた ばかす へた よこす へた あくす} 下手の馬鹿好き、下手の横好き、下手の悪好き

(byť do niečoho blázon, ale byť v tom hrozný)

例文: ^{す もの じょうず い かれ ほんとし} 好きこそ物の上手なれとは言うが、彼はわずか半年であれほどま

^{きわ}でに極めたのだから、たいしたものだね。

„Vraví sa, že vo veciach, ktoré máme radi sa staneme dobrými, ale pretože je to sotva pol roka, čo to začal, tak je to ohromná vec.“

Poznámky k forme:

- 物 *bucu, mocu* (音), *mono* (訓) – „vec“
- 好きな *sukina* – „mať rád, obľubovať“
- 上手 *džózu* – „zručný“
- こそ – dôraz na predchádzajúce slovo, frázu či klauzulu. Môže mať aj funkciu partikule. Možné preklady sú napríklad „určite“, „jedine“ alebo „práve“. Taktiež tento výraz môžeme interpretovať zdôrazňujúcou intonáciou.
- なれ – archaický tvar užívaný v klasickej japončine. Prípona imperatívnej formy.

Zdroje: <http://kotowaza-allguide.com/su/sukikosomononoyouzu.html>

MAKINO, Seiichi a CUCUI, Mičio. *A Dictionary of Intermediate Japanese Grammar*.

② ^{す あま か わ}酸いも甘いも噛み分ける

- Byť skúsený v cestách sveta, ochutnať jeho kyslosť aj sladkosť. Tzn. poznať všetko, to dobré aj to zlé.
- (dosl.) „Ochutnať/rozumieť kyslosti aj sladkosti.”
- Podobá sa anglickému „To taste the bitter and the sweet.”; „To be experienced in the ways of the world.”
- Podobá sa českému „Je zkušený a znalý světa.”
- Tiež podobné slovenskému „Kto nebol ďalej od pece nevie, čo je svet.” (odkazuje skôr na neznalosť sveta)
- Taktiež podoba s čínskym prísloviem „*Cestuješ-li po zemi deset tisíc mil, jako bys přečetl deset tisíc knih.*”

Alternatívna forma: ^{か わ}噛み分ける

Synonymný výraz: ^{つら}辛いこと ^{たの}楽しいこと、 ^{じんせい よ}人生の良さと ^{つら}辛さ

例文: ^{す あま か わ}酸いも甘いも噛み分けた ^{くろうにん}苦勞人。

„Kto poznal dobré aj zlé je svetaznalý človek.”

Poznámky k forme:

- 噛み分ける *kamiwakeru* – ochutnať, rozumieť
- 酸い *sui* – adjektívum kyslý
- 甘い *amai* – adjektívum sladký

Zdroje: http://kotowaza.avaloky.com/pv_eat45_01.html

<http://thesaurus.weblio.jp/content/%E9%85%B8%E3%81%84%E3%82%82%E7%94%98%E3%81%84%E3%82%82>

HEJZLAROVÁ, Taj-t'ün a HEJZLAR, Josef. *Lexikon čínského mudrosloví: výbor z čínských přísloví a rčení, výroků, sentencí a slavných veršů, jež kolují v ústních i písemných projevech.*

③ ^{しらかわよふね}白川夜船

- Veľmi tvrdo spať a o ničom, čo sa deje okolo nevedieť.
- (dosl.) „V nočnej lodi po bielej rieke.”
- Odpovedá českému „Spí jako dudek.”
- Podobné s anglickým „Sleep like a log.”

- Pod týmto názvom aj kniha (Asleep) autorky Jošimoto Banana z roku 1989 a rovnomenný film z roku 2015.

Alternatívna forma: ^{しらかわよふね} 白河夜船

例文: ^{でんしゃ} 電車ですわったとたん ^{しらかわよふね} 白川夜船となる。

„Akonáhle si vo vlaku sadol, „vytuhol“.

Poznámky k forme:

- 船 *sen* (音), *fune* (訓) – loď

Zdroje: 例解学習ことわざ辞典. 日本: 小学館、2002.

Kotowaza. Japonsko: Šogakukan, 2002.

④ ^{じんかいせんじゅつ} 人海戦術

- Spôsob robenia práce s pomocou veľkého množstva ľudí.
- (dosl.) „Taktika ľudskej vlny.“
- Odpovedá anglickému „Human wave attack.“; „Human sea attack.“
- Podobá sa slovenskému „Spolu dokážeme všetko.“
- Pôvod z vojny- infiltračná taktika. Taktika známa ako útok ľudskej vlny, je ofenzívna (útočná) taktika pechoty, v ktorej útočník uskutoční nechránený frontálny útok s husto koncentrovanou formáciou pechoty proti nepriateľskej línii s úmyslom obsadiť pole obrancov bojom na blízko.

例文: ^{じんかいせんじゅつ} 人海戦術で、^{かいがん あ かん ひろ} 海岸の空き缶を拾う。

„Zbierať prázdne plechovky pomocou sily masy ľudí.“

Poznámky k forme:

- 戦術 *sendžucu* – taktika; mnoho škody spôsobené nedostatkom zbraní, ale ohromujúcim počtom ľudí
- 人海 *džinkai* – obrovské množstvo ľudí, ktoré vyzerá ako more
- 戦 *sen* (音), *ikusa*, *tatakau* (訓) – vojna, bitva
- 術 *džucu* (音), *sube* (訓) – umenie, technika, dovednosť, trik

Zdroj: 例解学習ことわざ辞典. 日本: 小学館、2002.

Kotowaza. Japonsko: Šogakukan, 2002.

⑤ たび はじ か す
旅の恥は掻き捨て

- Počas cesty sa nemusíš hanbiť a môžeš robiť čokoľvek, nikto sa to nedozvie.
- (dosl.) „Odškrabnem hanbu cesty.”
- Podobá sa anglickému „Once over the border, one may do anything.”
- Vzdialene podobné slovenskému „Id' svojou cestou, nedbaj na nikoho!”
- „Cestování učí nestoudnosti.“ (cit. Jean Paul)

Alternatívna forma: たび はじ か す
旅の恥は掻き捨て

Synonymný výraz: ご の 野となれ やま となれ、 さき の 野となれ やま となれ、 たび はじ
は 弁慶状
べんけいじょう

例文: あの日の夜は、旅の恥は掻き捨てとばかりに、酒を飲んで大騒ぎ
した。

„Toho večera, jednoducho preto, že som zabudol na hanbu, opil som sa a urobil veľký rozruch.”

Poznámky k forme:

- 旅 *rjo* (音), *tabi* (訓) – cesta
- 恥 *či* (音), *hadži* (訓) – hanba
- 掻き *kaki* – škrabanie
- 捨て *sute* – zahodiť

Zdroje: <http://kotowaza-allguide.com/ta/tabinohajiwakakisute.html>

例解学習ことわざ辞典. 日本: 小学館、 2002.

Kotowaza. Japonsko: Šogakukan, 2002.

⑥ そでふ あ たしょう えん
袖振り合うも多生の縁

- Dokonca aj taká maličkosť, ako dotyk rukávu iného človeka na ceste je spôsobená karmou z predchádzajúceho života. Tzn. náhodné stretnutie je predurčené.
- (dosl.) „Rukávy hojdajúce sa spolu na okraji života.”
- Podobá sa anglickému „The wheel of karma always repeats itself. Just like wheels of a cart.”
- Podobá sa českému „Náhoda neexistuje.”

Alternatívna forma: ^{そで}袖すり ^あ; 合 ^{たしょう}うも ; 他生 ^{えん}の縁

例文: ^あここで会 ^{なに}いたしたのも ^{えん}何かの縁 ^{そでふ}かも ^あしれませんね。 袖振り合 ^{たしょう}うも多生の 縁 ^{えん}と ^{えん}いいますから。

„To je niečo, že ťa tu stretávam. Mohol by to byť osud, pretože sa hovorí, že náhoda neexistuje.“

Poznámky k forme:

- 袖 *šú* (音), *sode* (訓) – rukáv, krídlo
- 振り *furi* – triasť, hojdať
- 合 *au* – stretnúť
- 多生 *tašó* – budhistický termín, znovuzrodenie
- 多生の縁 *tašónoen* – karma z predchádzajúceho života

Zdroje: <http://kotowaza-allguide.com/so/sodefuriaumo.html>

<http://dictionary.goo.ne.jp/jn/130884/meaning/m0u/>

例解学習ことわざ辞典. 日本: 小学館、2002.
Kotowaza. Japonsko: Šogakukan, 2002.

⑦ ^{なんせんほくば}南船北馬

- Neustále cestovanie. Byť na cestách.
- (dosl.) „Na juhu loďou, po severe na koni.“
- Podobné anglickému „Constant travelling.“
- Podobné slovenskému „Križom krážom.“

Synonymný výraz: ^{とうほんせいそう}東奔西走

例文: ^{なんせんほくば}南船北馬 ^ねで、^{ひま}ゆっくり寝る暇 ^ねもない。

„Pri neustálom cestovaní, nie je ani pomaly čas ísť spať.“

Poznámky k forme:

- 南 *nan* (音), *minami* (訓) – juh
- 船 *sen* (音), *fune* (訓) – loď
- 北 *hoku* (音), *kita* (訓) – sever

- 馬 *ba* (音), *uma* (訓) – kôň
- oba 南船 aj 北馬 znamenajú dopravu v Číne (v južnej časti je veľa riek preto sa používajú lode a v severnej časti je veľa hôr, preto sa jazdí na koňoch)

Zdroj: http://sanabo.com/words/archives/2001/03/post_373.html

<http://kotowaza-allguide.com/na/nansenhokuba.html>

⑧ にりつはいはん
二律背反

- Dve veci, ktoré si navzájom odporujú- antinómia.
- (dosl.) „Dva princípy v rozpore.“
- Podobné anglickému „Either-or-situation.“; „Choice between mutually exclusive alternatives.“
- Slovenský ekvivalent „Protirečiť si.“
- Filozofický termín (E. Kant) znamenajúci protirečenie medzi dvoma vzájomne sa vylučujúcimi tézami, ktoré sú však považované za rovnako správne.

Synonymný výraz: じかどうちやく 自家撞着

例文: げんこくがわ ひこくがわ しゅちょう にりつはいはん はんだん むずか 原告側と被告側の主張が二律背反していて、判断が難しい。

„Tvrdenia žalobcu a obžalovaného sú protichodné, a preto je ťažké urobiť rozsudok.“

Poznámky k forme:

- 二律 *niritsu* – dve pravidlá/zákony
- 背反 *haihan* – rozpor, antinómia

Zdroje: http://sanabo.com/words/archives/2001/02/post_381.html

<https://ja.wikipedia.org/wiki/%E4%BA%8C%E5%BE%8B%E8%83%8C%E5%8F%8D?oldid=42711760>

<http://www.kotoba-library.com/>